

Anonimizált változat

Fordítás

C-612/23 – 1

C-612/23. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2023. október 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberlandesgericht Düsseldorf (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. szeptember 21.

Felperes, fellebbező és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél:

Verbraucherzentrale Berlin e. V.

Alperes, fellebbező és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél:

Vodafone GmbH

[omissis]

Kihirdetve: 2023.
szeptember 21-én

[omissis]

**OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF (DÜSSELDORFI REGIONÁLIS
FELSŐBÍRÓSÁG, NÉMETORSZÁG)**

VÉGZÉS

A

Verbraucherzentrale Berlin e. V., Berlin, [omissis]

felperes, fellebbező és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél,

[omissis]

és a

Vodafone GmbH, Düsseldorf, [omissis]

alperes, fellebbező és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél,

[omissis]

között folyamatban lévő perben az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbbíróság) [omissis]

meghozta az alábbi végzést:

I.

A bíróság az eljárást felfüggeszti.

II.

Az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbbíróság) a 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének 21. pontjával módosított, az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Egyetemes szolgáltatási irányelv) 30. cikke (5) bekezdésének értelmezésére vonatkozóan az alábbi kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé.

A „kezdeti kötelezettségvállalási időtartamon” csak az eredeti szerződés futamidejét kell-e érteni, vagy az aktuális szándéknyilatkozatokon alapuló, jóval az eredeti szerződés lejártá előtt megkötött és hatályba lépett szerződéshosszabbítást is, ha az az eredeti szerződéshez képest a vállalkozó és az ügyfél részéről módosított szolgáltatásokat tartalmaz?

Indokolás:

- 1 A felperes, egy kereshetőségi joggal rendelkező fogyasztóvédelmi egyesület, az alperes, egy távközlési – többek között a mobil – szolgáltatásokat nyújtó szolgáltató bizonyos – a meglévő ügyfelekkel szemben tanúsított – magatartását kifogásolja, például azt, ami két ügyféllel, nevezetesen az 1. és a 2. ügyféllel történt.
- 2 Az ügyfelek határozott idejű, minimális szerződéses időtartamra szóló szerződést kötöttek az alperessel. Néhány hónappal e szerződés 2018. évi lejártá előtt új okostelefon – kedvezményes – megvásárlásával és magasabb havidíjjal kombinálva tarifaváltást kértek (az 1. ügyfél esetében a „Vodafone Red 2016 S” helyett a „Vodafone Red L” tarifát, a 2. ügyfél esetében ismeretlen tarifa helyett az „allnet-Flat Max” tarifát), ezért az alperes egyik üzletéhez fordultak.

2

Anonimizált változat

- 3 Az alperes által a fentiek alapján elkészített és az 1. ügyfél által aláírt, ugyanezen szerződésszámon futó „Kiegészítő megállapodás a Vodafone-szolgáltatásokra vonatkozó meglévő szerződéshez” c. megállapodásban [omissis] mindenekelőtt az alábbiak szerepeltek:

Ön a minimális szerződéses időtartam lejárta előtt egy új, kedvezményes árú okostelefon vagy táblagép megvásárlása és ezzel egy új szerződés mellett döntött. [...] napján [az eredeti szerződés minimális szerződéses időtartamának lejártát követő első napon] az Ön szerződésére új, 24 hónapos minimális szerződéses időtartam kezdődik. [...]

A „Tarifa” cím alatt a következő szerepelt:

A korábbiakhoz hasonlóan ez a tarifa vonatkozik a szerződésre:

Red L alapkészülékkel [...],

tehát az „új” tarifa az „új” árakkal. Egy további rendelkezés szerint a szerződés aláírásának napján opcióként már csupán egy, csak a „Red L” csomaghoz választható, extra adatmennyiséget kellett beállítani. Az 1. ügyfél azonnal kapott egy új okostelefont, és az alperes azonnal kiszámlázta az új tarifát. Az alperes ezt követően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a „kiegészítő megállapodás” 24 hónapos futamideje nem a megállapodás aláírásával kezdődik, hanem csak az eredeti szerződés néhány hónappal későbbi lejártával.

- 4 A 2. ügyfél „szerződés hosszabbítása” [omissis] a következőket tartalmazta:

A szerződés kezdete: 2018. 08. 13.

A szerződés futamideje: 26 hónap [...]

A 2018. 08. 13. a 2. ügyfélnek az üzletben való megjelenésének az időpontja. Az új okostelefont azonnal átadták, és az alperes ettől a naptól kezdve az „allnet-Flat Max” tarifát számlázta. Az ügyfél azon panaszára, miszerint a szerződés futamideje meghaladja a 24 hónapot, az alperes azt válaszolta, hogy az eredeti szerződés még le nem járt hátralévő időtartamát hozzá kell adni a 24 hónapos minimális időtartamhoz.

- 5 A felperes azzal érvelt, hogy ez az ügyfelet 24 hónapot meghaladó időtartamra kötelezné, ami ellentétes a Telekommunikationsgesetz (távközlési törvény, a továbbiakban: TKG) akkor hatályban lévő 43b. §-ának első mondatával, de mindenképpen ellentétes a Bürgerliches Gesetzbuch (német polgári törvénykönyv, a továbbiakban: BGB) akkor hatályban lévő 309. §-a 9. pontjának a) alpontjával [az olyan általános szerződési feltételek érvénytelenségéről, amelyek bizonyos szerződések esetében a másik szerződő felet két évnél hosszabb időre kötik]. Ezért azt kérte, hogy

a bíróság kötelezze az alperest

I.

hogyan [omissis] hagyja abba a fogyasztókkal szemben a távközlési szerződéseken alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokkal összefüggésben

1.

szerződésváltás esetén az olyan megállapodások megkötését, amelyek szerint az új távközlési szerződés minimális szerződési időtartama 24 hónap, amely csak az előző távközlési szerződés minimális szerződési időtartamának lejártja után kezdődik, [omissis] [itt és a következőkben törölve lettek a dokumentációt tartalmazó mellékletekre való hivatkozások a két konkrét esetben], ha az új távközlési szerződés aktiválására már az előző távközlési szerződés időtartamának lejártja előtt sor kerül, ha ez [omissis] ennek következtében az ügyfél 24 hónapos szerződéses kötelezettségvállalásának túllépéséhez vezet.

másodlagosan:

szerződésváltás esetén az olyan megállapodások megkötését, amelyek szerint az új távközlési szerződés minimális szerződési időtartama 24 hónap, amely csak az előző távközlési szerződés minimális szerződési időtartamának lejártja után kezdődik, [omissis] ha az új távközlési szerződés aktiválására már az előző távközlési szerződés időtartamának lejártja előtt sor kerül, ha ez [omissis] ennek következtében az ügyfél 24 hónapos szerződéses kötelezettségvállalásának túllépéséhez vezet, kivéve ha egyedi megállapodásról van szó.

és/vagy

2.

a számlákon és/vagy a távközlési szerződésmódosításokról szóló visszaigazolásokban a szerződés minimális időtartama vége dátumának hónapokban való feltüntetését, ami azt eredményezi, hogy a szerződés a fogyasztót 24 hónapot meghaladó ideig köti, [omissis]

másodlagosan

a számlákon és/vagy a távközlési szerződésmódosításokról szóló visszaigazolásokban a szerződés minimális időtartama vége dátumának és/vagy a szerződés minimális időtartamának hónapokban való feltüntetését, ami azt eredményezi, hogy a szerződés a fogyasztót két évet meghaladó ideig köti, kivéve ha egyedi megállapodásról van szó, [omissis]

és/vagy

3.

az arra való hivatkozást, hogy az előző távközlési szerződés minimális szerződési időtartamának lejártja előtti szerződésmódosítások esetén az új távközlési

4

szerződéssel kezdődő 24 hónapos szerződési időtartamhoz hozzáadódik az előző távközlési szerződés hátralévő időtartama [omissis].

[omissis]

- 6 Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal érvelt, hogy csupán egy kölcsönösen elfogadott szerződeshosszabbításról van szó, amelyre sem a német távközlési törvény akkor hatályos 43b. §-ának első mondata, sem a német polgári törvénykönyv 309. §-a 9. pontjának a) alpontja nem alkalmazandó. Az általános szerződési feltételek felülvizsgálatára nem kerül sor, mivel ezek egyedi megállapodások.
- 7 A megtámadott ítéletben a Landgericht (regionális bíróság) az I.1. és I.2. pontok szerinti másodlagos kereseti kérelmeknek megfelelően [omissis] elmarasztalta az alperest. Az eljáró bíróság az indokolásban megállapította, hogy a kifogásolt gyakorlatok kétségtől nem sértik a fent említett rendelkezéseket; az azokban foglalt tilalmak kizárólag az eredeti szerződések időtartamára irányultak, nem pedig a későbbi szerződések időtartamára, amelyekről – a szerződés tartalmának változása ellenére – itt szó van. A megállapodások azonban olyan általános szerződési feltételek, amelyek sértik a BGB 307. §-át [az olyan általános szerződési feltételek érvénytelensége, amelyek a szerződő felet a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével méltánytalanul hátrányos helyzetbe hozza]; a jogellenességük vizsgálatakor a BGB 309. §-a 9. pontjának a) alpontja szerinti értékelést kell figyelembe venni.
- 8 Mindkét fél fellebbez ezen ítélet azon része ellen, ami számukra hátrányos, [omissis]
- 9 Az első szakaszban az eljáró bírósági tanács helyt adott a felperes fellebbezésének, és elutasította az alperes fellebbezését. Abból indult ki, hogy az alperes vitatott magatartása ellentétes az említett rendelkezésekkel, különösen akkor, ha azokat a vonatkozó irányelvek fényében értelmezzük. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) hatályon kívül helyezte ezt az ítéletet, mivel az akkoriban benyújtott iratok alapján nem volt feltételezhető, hogy a „kiegészítő megállapodásoknak” megfelelően módosított kölcsönös szolgáltatás már az üzlet látogatásának napján megkezdődött, ehelyett az 1. ügyféllel kötött megállapodás szövege azt jelzi, hogy a kölcsönös szolgáltatásoknak csak az eredeti szerződés lejártakor kell megkezdődniük. A 2. ügyfélre vonatkozó [dokumentum] nem maga a szerződéses dokumentum, hanem csak a szerződés alperes általi megerősítése. A tényállás további tisztázása érdekében visszautalta az ügyet az eljáró bírósági tanács elé.
- 10 Az eljáró bírósági tanács tovább pontosította a tényállást. [omissis]
- 11 [omissis] [Arról a kérdéstről, hogy a kérdéses megállapodásoknak megfelelően mikor kell megkezdni a kölcsönös szolgáltatások teljesítését. A kérdést előterjesztő bíróság – különösen a megállapodások tényleges teljesítése alapján – abból indul ki, hogy az alperesnek az ügyfeleivel kötött „kiegészítő

megállapodása” és „szerződés hosszabbítása” az ügyfeleknek az alperes üzletében tett látogatás napján, a két szerződő fél közös akaratának megfelelően hatályba lépett, és megkezdődött a teljesítés.]

- 12 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ennek fényében merül fel. Az elsődleges kereseti kérelmek szerint a kereset akkor indokolt, ha a kifogásolt magatartás sértette a távközlési törvénynek az akkor hatályos 43b. §-ának első mondatát. Ez a rendelkezés a következőképpen szól:

A fogyasztó és a nyilvánosan elérhető távközlési szolgáltatások szolgáltatója közötti szerződés kezdeti kötelezettségvállalási időtartama nem haladhatja meg a 24 hónapot.

Ez a rendelkezés a 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének 21. pontjával módosított, az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Egyetemes szolgáltatási irányelv) 30. cikke (5) bekezdését ülteti át, amely a következőképpen szól:

A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztók és az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások közötti szerződések nem írják elő 24 hónapot meghaladó kezdeti kötelezettségvállalási időtartamot.

A 2009/136/EK irányelv (47) preambulumbekkezdése hozzáteszi ehhez:

A versenykörnyezet nyújtotta előnyök teljes mértékű kihasználása érdekében lehetővé kell tenni, hogy a fogyasztók tájékozottan választhassanak és szolgáltatót válthassanak, amikor ez az érdekük. Alapvető annak biztosítása, hogy ennek során ne ütközzenek jogi, műszaki vagy gyakorlati akadályokba – beleértve a szerződéses feltételeket, eljárásokat, díjakat stb. Ez nem zárja ki az észszerű szerződéses minimumidőtartam előírását a fogyasztói szerződésekben.

A távközlési törvény 43b. §-ának első mondatát ezért az irányelvvel összhangban kellett értelmezni.

- 13 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy a jelen eljárásban nem merül fel az a kérdés, hogy a 24 hónapos időtartam mikor kezdődik: már a szerződés megkötésekor vagy csak a szolgáltatásnyújtásnak a megállapodás szerinti megkezdésekor. Az előbbi álláspont szerint az alperes eljárása ugyan mindenképpen kifogásolható lenne, mivel a szerződéskötés időpontja és a szerződés futamidejének megállapodás szerinti lejáta között mindenképpen több mint 24 hónap van. Ez a jogsértés azonban nem képezi a kérelem tárgyát.
- 14 Továbbá az (EU) 2018/1972 irányelvnek – a 2002/22/EK irányelv 30. cikk (5) bekezdésének helyébe lépő – 105. cikke (1) bekezdésének a rendelkezése és a távközlési törvény 2021. december 1-jétől hatályos új változatának az ezt átültető 56. §-ában foglalt rendelkezés nem játszik közvetlen szerepet. A német jog szerint

a kifogásolt magatartás miatt az abba hagyás iránti keresetnek csak akkor lehet helyt adni, ha ez a magatartás már az akkori időpontban is jogsértő volt. A jelenlegi jogi helyzetnek tehát csak közvetett jelentősége lehet, ha az új jogi helyzet által a korábban hatályos jogi helyzethez képest előidézett változásokból akarunk következtetéseket levonni.

- 15 Németországban vitatott, hogy mit értendő „kezdeti kötelezettségvállalási időtartamon”.
- 16 Az egyik nézet szerint ez csak az „eredeti szerződésre” vonatkozik. A 24 hónapos korlátozás tehát csak a legelső szerződésre vonatkozik. A szerződés folytatása esetén ez a korlátozás nem alkalmazandó. Ez ugyanúgy vonatkozik arra az esetre, amikor a szerződés – az eredeti szándék szerint – felmondás hiányában is folytatódik (e tekintetben azonban korlátozások következnek a 93/13/EGK irányelv melléklete [– 1. pontjának] h) alpontjából [–] és a német polgári törvénykönyv 309. §-a 9. pontja b) alpontjának az ezt átültető rendelkezéséből, most pedig az (EU) 2018/1972 irányelv 105. cikke (3) bekezdéséből és a távközlési törvény új változatának az ezt átültető 56. §-a (3) bekezdésének a rendelkezéséből), mint arra az esetre, amikor a szerződés időtartamának meghosszabbítása a felek jelenlegi kölcsönös szándéknyilatkozatán alapul. E nézet szerint ez akkor is érvényes, ha a szerződés meghosszabbítása a szolgáltatásokra és díjakra vonatkozó szerződési feltételek módosítását is tartalmazza.
- 17 Az eljáró bírósági tanács [omissis] által képviselt második álláspont [omissis] szerint a „kezdeti kötelezettségvállalási időtartamon” a jelenlegi szándéknyilatkozatok által meghatározott bármely minimális szerződéses időtartam értendő. Amint az a (47) preambulumbekendésből (lásd a 12. pontot) kitűnik, a fogyasztónak minden esetben – versenyjogi okokból is – lehetőséget kell [biztosítani] arra, hogy a szerződést egy észszerű minimális szerződéses időtartam után (amelyet az irányelv legfeljebb 24 hónapban határoz meg) felmondhassa. A (47) preambulumbekendésben említett ok attól függetlenül érvényes, hogy eredeti szerződésről vagy szerződés-hosszabbításról van-e szó. Ha a 16. pontban kifejtett álláspont helytálló lenne, akkor sem akkor, sem most nem lenne egyértelmű időtartamra vonatkozó követelmény a jelenlegi szándéknyilatkozatokkal kötött szerződés-hosszabbítások időtartama tekintetében, ha – ahogyan az alperes érvel – a „kezdeti” szónak a 105. cikk (1) bekezdésének első mondatában az (EU) 2018/1972 irányelvből – a jogelőd rendelkezéssel ellenében – való kihagyása pusztán tartalmi jelentés nélküli szerkesztési hibának minősül. Ezenkívül a 16. pontban említett nézet a szerződés-módosítások jelentőségét aszerint értékeli, hogy a nemzeti jog szerint az egyszerű szerződés-hosszabbításról (bár a szerződés tartalmának módosításával) vagy úgynevezett „novációról” (új szerződés megkötése a régi szerződés teljes megszüntetésével) van-e szó, így az irányelv értelmezése a nemzeti fogalmaktól függ. Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint a „kezdeti kötelezettségvállalási időtartam” kifejezés a szerződési idő hallgatólagos meghosszabbításával szemben értendő, amellyel a 93/13/EGK irányelv melléklete [– 1. pontjának] h) alpontja [–

], most pedig az (EU) 2018/1972 irányelv 105. cikkének (3) bekezdése is foglalkozik. Ez világosan elhatárolná az uniós és a nemzeti jog szerinti szabályozási területeket [omissis]. A „kezdeti” szónak az (EU) 2018/1972 irányelv 105. cikke (1) bekezdésének első mondatából – a korábbi rendelkezéssel ellentétben – való elhagyása az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint azzal magyarázható, hogy a hallgatólagos meghosszabbítás kérdését most közvetlenül az azt követő bekezdések szabályozzák.

- 18 Az alperes azzal érvel, hogy a fogyasztónak szerződés meghosszabbítás esetén kevésbé van szüksége védelemre, mivel már ismeri a vállalkozás megbízhatóságát és működési gyakorlatát. Ez az érv eleve nem alkalmazható a teljesítési kötelezettségek módosításával járó szerződés meghosszabbítás esetén, kizárólag amely kérdésre a jelen határozathozatal vonatkozik, eltekintve attól, hogy ez a megfontolás a (47) preambulumbekzdésre tekintettel nem indokolja a 24 hónapnál hosszabb minimális szerződéses időtartamot (lásd a 12. pontot).

[omissis]